

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

BİLİŞİM TEKNOLOJİSİ BOYUTLARININ ÖRGÜTSEL PERFORMANSA ETKİSİ: GÖMLEK ÜRETİM İŞLETMELERİNDE UYGULAMA

THE EFFECT OF INFORMATION TECHNOLOGY DIMENSIONS ON ORGANIZATIONAL PERFORMANCE: AN APPLICATION ON SHIRT MANUFACTURING COMPANIES

Öğr. Gör. Dr. Berkant DULKADIR¹

ÖZ

Hızla küreselleşen Dünya’da, rekabet nedeniyle ülkelerin coğrafi sınırları önemini giderek kaybederek sadece siyasi bir sınır olarak kalmaktadır. Bu durum ise işletmelerin daha doğru ve hızlı bir şekilde karar alarak diğer işletmelere göre rekabet üstünlüğü sağlamaları için sektör ile beraber teknolojiye gelişmeleri yakından takip etmelerini mecbur bir hale getirmiştir. Bu ihtiyaç gün geçtikçe artmakta ve kendini bariz bir şekilde göstermektedir. Bunların sonucu olarak teknolojiye hızlı gelişmelere paralel olarak Bilişim teknolojisindeki gelişmeler işletmeler tarafından izlenmektedir kaydedilmektedir. Bilişim Teknolojisi bilgisayar tabanlı üretilmiş ve işletmeler için gerekli olan bilgi sistemlerini doğru bir şekilde yönetmek için geliştirilmiştir. Bilişim Teknolojisi’nin işletmeler içindeki yeri her geçen gün artmaktadır. İşletmelerin; maliyetlerini düşürmek, rekabet edebilmek ve yeni pazarlar bulabilmek için Bilişim Teknolojisi’ne olan ihtiyacı oldukça fazladır. Bu nedenlerden dolayı işletmeler Bilişim Teknolojisini kullanmak zorunda kalmış ve zamanla bağımlı hale gelmiştir. Böylece Bilişim Teknolojisi’nin örgütsel performansı etkilediği kendini açıkça göstermektedir. Bu çalışmada Bilişim Teknolojisinin tanımı, kapsamı, işletmelerin Bilişim Teknolojisini kullanım nedenleri, işletmeler üzerindeki etkileri ve Bilişim Teknolojisi’nin örgütsel performans üzerindeki etkileri üzerinde durulmuş ve detaylandırılmıştır. Bilişim Teknolojisi kullanımının örgütsel performans üzerindeki etkilerinin sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu araştırma da; anket çalışması yapılmış olup, TR1 bölgesi olan İstanbul da gömlek üretimi alanında faaliyet gösteren işletmelerin durumları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilişim, İşletme, Örgüt, Performans, Teknoloji.

JEL Sınıflandırma Kodları: M15, O33, Z22.

ABSTRACT

In a rapidly globalizing world, due to competition, the geographical boundaries of countries gradually lose their importance and remain as a political border. This, in turn, obliged enterprises to follow the developments in technology closely in order to provide a competitive advantage over other enterprises by taking decisions more accurately and quickly. This need is increasing day by day and it shows itself clearly. As a result, the developments in Information Technology are monitored and recorded by the enterprises in parallel with the rapid developments in technology. Information Technology has been developed to manage the information systems that are computer based and necessary for the businesses. In order to reduce costs, to compete and to find new markets, the need for Information Technology in enterprises is increasing day by day. For these reasons, businesses have had to use

¹ Adıyaman Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tekstil Bölümü, bdulkadir44@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6074-9473>

Information Technology and have become IT-dependent in the course of time. Thus, it is clear that Information Technology affects organizational performance. In the study, the definition and scope of Information Technology, the reasons of the use of IT in enterprises, its effects on enterprises and the effects of IT on organizational performance have been emphasized and detailed. The results of the effects of the use of Information Technology on organizational performance are examined and elaborated. In the study; surveys are conducted and the situation of enterprises operating in the field of shirt production in Istanbul which is TR1 region is tried to be analyzed.

Keywords: IT, Business, Organization, Performance, Technology.

JEL Classification Codes: M15, O33, Z22.

1. GİRİŞ

Rekabetin yüksek olduğu Dünya’da 21. yüzyılı yaşadığımız bu günlerde işletmelerin ayakta kalabilmeleri, varlıklarını sürdürebilmeleri ve yeni edinimler kazanabilmeleri işletme için gerekli tüm unsurları yerine getirmelerine bağlıdır. Bunun için güçlü, esnek ve sağlam Bilişim Teknolojisi’ne ihtiyaç duyulmaktadır. Bütün bunları yapmak ise Bilişim Teknolojisi’ni yakından takip etmek, işletmeye uyarlamak ve yeniliğe bağlı olarak mümkün olmaktadır. BT işletmelerdeki tüm işleri planlı bir şekilde çalışmayı sağlar. Küreselliğin yaşandığı günümüzde çok küçük dahi olsa kar kaybının olmaması işletmeler için ciddi önem taşımaktadır. Bu araştırma’da BT’nin kapsamı ve işletmelerin örgütsel performansını artırması için BT kullanımı ile ilgili sebepler üzerinde araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırma’da BT’nin tanımı, önemi, örgütsel performansın tanımı, önemi Araştırma kısmı ile ilgili uygulanan anketten yola çıkılarak araştırmanın önemi, amacı, yöntemi ve hipotezleri ile karşılaşılan kısıtlamalara yer verilmiştir. Daha sonra uygulama sonucu elde edilen verilerden hareket ile BT’nin kullanım alanları ve örgütsel performans boyutları saptanarak, BT’nin örgütsel performans üzerindeki etkileri belirlenen hipotezler doğrultusunda incelenmiştir.

2. BİLİŞİM TEKNOLOJİSİNİN TANIMI VE ÖNEMİ

Dünya toplumu, yeni bir çağ olan bilgi çağına süratli bir şekilde giriş yapmakta ve bu süreçte çok ciddi değişimler yaşamaktadır (Malanchuk ve Zarret, 2005: 66). Teknolojik gelişmenin temellerini oluşturan bilgiyi üretebilen, kullanabilen ve bilgiye erişebilen işletmeler daha hızla gelişerek yol almakta ve hatta izlenemez boyutta teknolojik değişimleri yaşamaktadırlar (Ekinci, 2006: 56). Bunlara bağlı olarak BT’deki hızlı gelişmeler karşısında, kurum ve kuruluşların bu teknolojileri kullanmanın lüks olduğunu ileri sürmeleri ve konunun karmaşıklığını gerekçe göstererek bunlara direnme şansları artık pek kalmamıştır (Özdemir, 2009: 49).

BT’deki gelişmeler, işletmenin organizasyon yapısında çok köklü değişikliklere sebep olmakta ve işletmelerin yeni pazarlar bulmasında, ürün ve hizmetlerini piyasaya arz etmede, işletme süreçlerinin verimliliğinin artırılmasında, yeni müşteriler elde edilmesinde ve müşteri memnuniyetinin sağlanmasında, kalitenin yükseltilmesinde ve bunun gibi birçok konuda yeni yollar ve alternatifler sunmaktadır. (Bilge vd. 2005: 386). BT’nin işletme faaliyetlerine uygulamanın sağlayacağı yararlar (Güleş, 2000: 105):

- İşletmedeki operasyonel verimliliğin artması
- Maliyetlerin düşürülmesi
- Müşteri memnuniyetinin artırılması
- Yeni ürünlerin bilgiye dayalı olarak geliştirilmesi
- Pazardaki yeni fırsatların fark edilmesi ve yararlanılması
- Rekabette ön plana çıkma
- Pazardaki gücün artırılması
- Kalitenin yükselmesi

BT kullanımının her sektörde önemli sonuçları olmakla beraber, çeşitli sonuçlardan birisi de; işletmelerde üretim yönetimi sürecini dolayısıyla üretim proseslerini değiştirmesi ile çalışanları yavaş hareket ettirmekten ve kâğıt işlemlerinden kurtarmış olmasıdır (Gates, 1999: 53). Günümüz küresel Dünyasında işletmeler rekabet ortamında

ön plana çıkabilmek için stratejik olarak farklı amaç ve beklentilerle BT'nin desteğine fazlasıyla ihtiyaç duymaktadır. BT stratejik kararların değerlendirilmesi, bilginin doğru karar verilmesi ve gelecekle ilgili belirsizliği ortadan kaldırması gibi hususlarda avantaj sağlayacak en önemli unsurdur denilebilir BT'nin bu bilgiyi sağlamada temel rolünün olduğunun anlaşılması fazlasıyla önemlidir (Bülbül, 2003: 20). Birçok işletme yöneticisi için BT ile ilgili kararlar, stratejik olarak en önemli ve ortak yatırım kararlarından biridir. BT ile ilgili yönetsel kararlar, bir işletmenin devamlılığı ve en uygun şartlar içinde olması için büyük önem taşımaktadır. BT'nin gün geçtikçe artan gücü; büyük, ekonomik değerleri olan yeni hizmetleri de işletmede mümkün kılmaktadır (Karahoca, 1998: 5). Ekonomik gelişmelerin itici gücünün teknolojik yenilikler olduğu belirgindir ve bu yeniliklerin takip edilip, geliştirmeye önem verilerek ileri teknolojiye dayalı ürün ve süreçler geliştirilerek yola devam edilmesi doğru olacaktır. Bunun için gazete, dergi vs. sayısı artırılmalıdır ve televizyonlara da haberler verilmesi önem taşımaktadır (Tahirov, 2008: 199).

Günümüzde BT'nin; ürün/hizmetlerin geliştirilmesinden, satış ve sonrası hizmetlerin desteklenmesine, piyasaya ilişkin öngörülerin gerçekleşme durumundan, karar destek sistemlerinden faydalanmasına kadar farklı sektörlerde etkileri olan kritik bir yönetim aracı olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. (Grossman, 1995: 161). İşletmeler fonksiyonlardaki iş süreçlerini birbirine bağlayıp bütünleştirmek için BT'yi uygulamaktadır. Bu sistem sadece bazı fonksiyonel birimleri değil, organizasyon içinde yer alan tüm iş süreçlerini bir bütün olarak otomasyona dönüştürmede işletmelere yardımcı olmaktadır (Frank ve Palaniswamy, 2000: 43).

3. ÖRGÜTSEL PERFORMANS

Performans kavramı, örgütlerde yöneticiler için en önemli konulardan biri olup işgörenin çalışma davranışının sonucudur. Performans, bir işgörenin veya işgören grubunun, bağlı oldukları birim ile örgütün amaçlarına, nitel ve nicel katkılarının toplam ölçüsü şeklinde tanımlanabilir. Bu nedenden, işgörenin bireysel iş performansı, örgüt açısından önemlidir. Örgütün performansını yükseltmek yöneticinin görevi olduğundan, işgörenlerin performanslarını yükseltmekte yöneticinin görevidir (Hunt vd, 1994: 147). Örgütlerin karşısına pek çok fırsat ve tehditlerin çıkmasına sebep olan küresel/rekabet ortamında, performansın değerlendirilmesi örgütlerin devamlılığının sağlanması için önem taşımaktadır (Altunoğlu ve Doğan, 2014: 26).

Günümüzde işletmeler, önceki faaliyetlerini inceleyip değerlendirmek suretiyle ve gelecekle ilgili kararlar verebilmek için performans fonksiyonunu kullanmaktadırlar. Son zamanlarda küreselleşme ile birlikte yoğun rekabet ve teknolojiye bağlı değişimler işletmeleri organizasyon ve bilgiyi değerlendirmek anlamında daha karmaşık hale getirmekte, performans boyutu olarak da sadece finansal boyutların kullanılması yetersiz olmaktadır. Bu anlamda performans boyutları; nicel performans ve nitel performans olarak iki şekildedir. Kârlılık, ciro, üretim miktarı, üretim maliyetleri ve hisse değeri gibi işletme durumları, finansal (nicel) ölçütler olarak kullanılırken; verimlilik, kalite, müşteri tatmini, üretimde değer yaratma, teknolojik etkinlik, yeni ürün geliştirme, çalışma yaşamının kalitesi, pazar payı ve kamu sorumluluğu gibi işletme durumları finansal olmayan (nitel) performans olarak ifade edilmektedir (Eren, 2014: 177).

Örgütsel performansın en yüksek seviyelere çıkarılması aynı zamanda işletmenin rekabet gücünün artması için oldukça kuvvetli bir temel oluşturacaktır (Kanıbir, 2004: 79). Örgütsel performans amaç olarak işletmenin faaliyetleri neticesinde ulaşmak istediği hedeflere ve sonuçlara ulaşma derecesinin bir değeridir. Örgütsel amacın ne derecede yerine getirildiği ile ilgili olup, buna göre örgütsel amaçların gerçekleştirilmesi olarak gösterilen bütün çabaların değerlendirilmesidir. Belirli kriterleri karşılayacak şekilde belirli zaman dilimi içinde istenen amaçlara ulaşmada nitel ve nicel sonuçlar olarak tanımlanan performans kavramı, yalın görünüm ardında değerlendirilme kavramıyla bütün olarak kullanıldığında işletme yazınında daha da önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Yiğit, 2010: 3). Örgüt performansı, işletmenin iç ve dış çevre koşulları ile küreselleşmenin gerekliliklerini yerine getirmenin ve örgütün stratejik amaçlarını yerine getirmenin bir boyutu olarak kabul edilir. Örgütsel performans; kalite, yenilik, pazarlama, verimlilik, üretim, finans, gibi performans boyutlarının en uygun şekilde birleşimi sonucunda etkisini gösterecektir (Akin ve Çolak, 2012: 87). İşletmelerin, varlıklarını sürdürebilmek ve rakiplerine üstünlük sağlayabilmek için stratejilerini gerçekleştirilebilir hedeflere dönüştürmeleri ve bu dönüşümleri ölçmeleri gerekir. Bu anlamda örgütsel performansın sistematik olarak ölçülmesi, sürekli değişmelerin ve gelişmelerin yaşandığı son yıllardan itibaren temel rekabet faktörü haline gelmeye başlamıştır (Koçyiğit, 2010: 57).

4. BİLİŞİM TEKNOLOJİSİNİN ÖRGÜTSEL PERFORMANS ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

BT son zamanlarda organizasyonların ayakta durabilmesi ve rekabet edebilmeleri için en önemli sıraya yerleşen bir sistem olmuştur. Bu sistemin sonucu olarak hem üretim örgütü hem de işletmenin diğer örgütleri süreçlerini takip etmektedir. Bu üretim süreci genelde bilgisayar tabanlı yazılımlara yapılan ciddi yatırımlar ve BT ağı yapılarının globalleştirilmesi şeklinde olabilmektedir. BT sermaye ve işçilik maliyetlerinden daha fazla yarar elde edilmesini sağlayarak örgütlerde ayrı bir değer oluşturmaktadır. BT yatırımlarının zamana bağlı olarak geri dönüşleri hem organizasyon ve endüstri hem de ülke ekonomisi seviyesinde değerlendirilebilir. BT'ye süreç olarak bakış açısı şu şekildedir; BT yatırımlarından daha yüksek bir örgüt performansı elde edilmesi için önemli ama diğer işletme fonksiyonları olmadan tek başına yeterli bir unsur olmamaktadır. Bu bakış açısına göre, BT yatırımlarının örgüt üzerindeki performansın en iyi seviyeye çıkması üç sürece bağlı olarak gelişecektir (Celep, 2008: 32-33).

- BT yatırımlarının BT varlıklarına dönüştürülmesi
- BT varlıklarının kullanım süreci
- BT etkilerinin organizasyon performansına dönüştürülme süreci

BT, işletmelerin organizasyon ve fonksiyon yapıları üzerinde çok ciddi değişiklikler yapmıştır. Yeni teknolojiler, işletmeleri sürekli gelişen ve yeni bilgi unsurlarını daha çok iletişim şekliyle sunan örgütler haline dönüştürmüştür. Örgütler genel olarak merkezi, müstakil BT yapılanmasına sahip olabilirler. BT'nin parçasal olarak unsurları olan yazılım, donanım ve iletişim ağlarının birleşimi işletmelerin BT altyapısını oluşturmaktadır. BT işletme birimleri ve insanlar arasında aracı gibi hareket ederek, sanal, ağ temelli ve gölge örgüt yapıları oluşturarak örgütleri daha az merkezî ve daha az resmî hale getirme olanağını sunmuştur (Turan, 2009: 109).

5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Küreselleşen Dünya'da işletmeler kendi sektöründe en iyiye ulaşmak için BT'den faydalanmak zorundadırlar. BT artık işletmelerin olmazsa olmazı haline gelmiştir. BT kullanımıyla işletmelerin fonksiyonlarını daha iyi işler hale getiren BT'nin örgüt performansı üzerindeki etkileri kendini göstermektedir. BT Dünya'da ve ülkemizde özellikle son 15-20 yılda işletmeler tarafından gerçek anlamıyla uygulama alanı bulmuş fakat bu çalışmalar akademik ve teorik anlamda sınırlı kalmıştır. Geçmişte bu anlamda yapılan yabancı ve yerli çalışmalardan faydalanarak geleceğe ışık tutmak, teknolojik gelişmeleri hızlı takip ve uygulamada yer alması açısından önem taşımaktadır. Bu araştırma işletmelerin BT'yi kullanımı işletmelerdeki kullanım durumlarına bağlı olarak, örgütsel performans üzerindeki etkilerini araştırmak için yapılmıştır. Araştırma TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından hazırlanmış olan bölge sınıflandırmasındaki TR1 bölgesinde İstanbul'da faaliyet gösteren tekstil sektörünün alt sektörü olan konfeksiyon sektöründe gömlek üretimi yapan işletmeleri kapsayan bir araştırma olup BT kullanımının örgütsel performans üzerindeki etkilerini araştırmaktadır. Bu araştırmanın yapılmasındaki amaç, Bilişim Teknolojisi kullanım örgütsel performans üzerindeki etkilerini araştırarak ortaya koymaktır. Bilişim Temel olarak BT'nin örgütsel performans etkilemesinin yanında, araştırmada BT'nin boyutları olan bilgi sağlama boyutu ve iş süreçlerini iyileştirme boyutlarının örgütsel performansın alt boyutları olan başarı sağlama ve maliyet avantajı sağlama boyutu üzerindeki etkileri de araştırılmıştır.

5.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Direk bire bir katılım, bir kısmı kimlik gösterilmesi şartı ve mail yolu ile Elektronik ortamda anketleri cevaplamasından yola çıkılarak araştırma yapılmıştır. Gerçekleştirilen anket çalışmasında, BT kullanımının örgütsel başarısı üzerine durumunun etkileri irdelenmiştir. Bu anlamda üç farklı ana başlık altında 61 adet soru ile BT'yi birebir kullanan, gömlek üretim sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde 322 katılımcının verdiği yanıtlar üzerinden değerlendirme gerçekleştirilmiştir. TR1 bölgesi olan İstanbul'da faaliyet gösteren ve gömlek üretimi yapan işletmelerde ve BT araçlarını bire bir kullanan kişilere yaptırılmıştır. Araştırma ise Şubat 2015 tarihi içinde yapılmıştır.

5.2. Araştırmanın Yapılması İçin Soruların Hazırlanması

Anket soruları hazırlanırken "Bilişim teknolojileri" ve "Örgütsel performans" çalışmaları ile ilgili detaylı araştırma yapılmış olup; "Bilgi Teknolojileri Kullanımının İşletmelerin Örgütsel Performansına Etkisi Hizmet Sektöründe Bir Araştırma" isimli doktora tezi, "Bilişim Teknolojileri Yatırımlarının Şirket Performansına Etkisi" isimli

yüksek lisans tezi, “Bilişim Sistemleri Uygulamalarının İşletme Performansına Etkileri” isimli makale ve Bilişim teknolojisinin işletmeler üzerindeki etkileri üzerine yapılan diğer çalışmalar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu anlam da çok sayıda soru alınıp konusunda uzman akademisyenlerin görüşleri alınarak anket geliştirilmiştir. Anketlerde isim ve işletmelerin bazı gizli bilgileri istenmemiş olup, işletmelerin belirleyici özelliklerinden çok genel betimleyici özellikleri istenmiştir.

5.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırmanın evreni TR1 bölgesi olan İstanbul ilinde gömlek üretimi alanındaki çalışan işletmelerdeki çalışan ve BT araçlarını kullanan personeldir. İstanbul’ un seçilme sebebi konfeksiyon işletmesi sayısının çok olması, kapasite olarak büyük işletmelerin olması, tanıdık kişiler vasıtasıyla anket yaptırılabilmesinin kolay olması, TR1 bölgesi olan İstanbul’ un Dünyadaki sanayi ve ticaret şehirlerinden birisi olmasından dolayı sonuçların diğer bölgeler için bir örnek teşkil edeceği düşüncesi ile araştırma için böyle bir seçim yapılmıştır. İstanbul sanayi odasından alınan bilgilere göre TR1 bölgesinde konfeksiyon alanının gömlek üretimi yapan 412 adet işletme bulunmaktadır. Anket ise toplam 102 işletme üzerinde uygulanmıştır. 102 işletme içinde ise bazı işlemlerde bir kişi bazı işletmelerde ise bir’den çok kişi ankete katılmıştır. Ankete katılan kişiler ise yöneticilik görevi (şef, müdür, bölüm sorumlusu) olan ve BT araçlarını bire bir kullanan kişilerdir. BT araçlarını kullandığını tespit ettiğimiz 322 cevaplayıcı üzerinde araştırma gerçekleştirilmiştir. Örneklem seçilirken belirli örgütsel birimlerden seçilmesi dışında herhangi bir ölçüt uygulanmamış olup, rastgele seçim yöntemi tercih edilmiştir. Sonuçların en yüksek güvenilirlik seviyesinde olması amaçlandığından, katılımcıların BT araçlarını kullanıyor olmasına dikkat edilmiştir.

5.4. Veri Toplama Yöntemi ve Araçlar

Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket uygulaması yapılmıştır. Anket soruları katılımcıların ve işletmenin demografik özelliklerini, BT araçlarını kullananların BT ile ilgili düşüncelerinin durumlarını ölçecek nitelikte hazırlanmıştır. Anketler hem mail yoluyla gönderilmiş olup hem de İstanbul’daki işletmelere elden teslim edilerek geri toplanmıştır. Anket formunda demografik bilgiler ve BT araçlarının kullanımının etkilerine bağlı olarak Likert ölçeğine göre hazırlanmış “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “katılmıyorum” ve “hiç katılmıyorum” şekli ile soruların ölçülmesi yoluna gidilmiştir. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerine ait 6 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde BT araçlarının kullanım durumuyla ilgili 8 ve BT araçlarının işletmeler üzerindeki etkilerini ölçmek amacıyla Likert ölçeğine göre hazırlanmış 24 soru bulunmakta olup, son bölüm olan üçüncü bölümde ise BT kullanımının örgütsel performans üzerindeki etkilerini ölçmek amacıyla Likert ölçeğine göre hazırlanmış 23 soru bulunmaktadır.

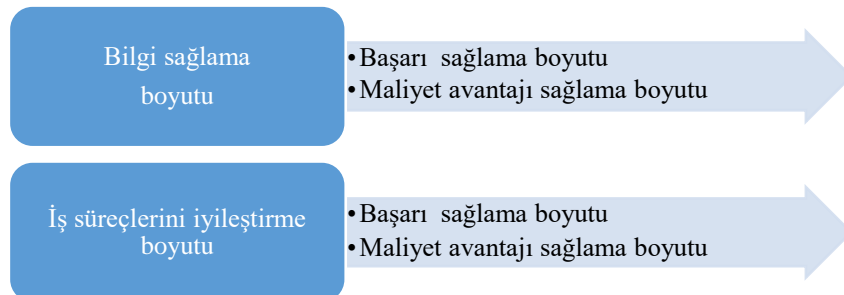
5.5. Analiz Yöntemi

Veriler öncelikle SPSS 21.0 programına girilmiştir. Verilere ait değişkenlerden uygun görülenler, daha güçlü ve anlamlı istatistikî analiz sonuçları edebilmek için değiştirilmiş veya alt gruplar bazında birleştirilmiştir. Yine bu program ve Office Excel 2013 aracılığıyla tablolar oluşturulmuştur. Bunun dışında demografik değişkenler için frekans dağılımları, BT’nin ve örgütsel performansın boyutlarını belirlemek için faktör analizini (açıklayıcı), hipotezlerin testine yönelik olarak basit Regresyon Analizi, değişkenler arasında ilişki olup olmadığını incelemek için korelasyon analizi ve verilerin güvenilir olup/olmadığına ilişkin Cronbach Alpha testi yapılmıştır.

5.6. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Araştırma ile ilgili olarak model ve hipotezler şu şekildedir. Araştırmanın modeli Tablo 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. BT Sisteminin Örgütsel Performansa Etkisinin Araştırma Modeli

Araştırma modeli esas alınarak oluşturulan temel (H) ve alt (H₁, H₂, H₃...) hipotezler şunlardır.

H: “İşletmelerde Bilişim teknolojisi kullanımının örgütsel performans üzerinde etkisi vardır”

H₁: “İşletmelerde BT kullanımının bilgi sağlama boyutunun, örgütsel performansın başarı sağlama boyutu üzerinde olumlu bir etkisi vardır”

H₂: “İşletmelerde BT kullanımının bilgi sağlama boyutunun, örgütsel performansın maliyet avantajı sağlama boyutu üzerinde olumlu bir etkisi vardır”

H₃: “İşletmelerde BT kullanımının iş süreçlerini iyileştirme boyutunun, örgütsel performansın başarı sağlama boyutu üzerinde olumlu bir etkisi vardır”

H₃: “İşletmelerde BT kullanımının iş süreçlerini iyileştirme boyutunun, örgütsel performansın maliyet avantajı sağlama boyutu üzerinde olumlu bir etkisi vardır”

6. ARAŞTIRMA BULGULARI VE DEĞERLENDİRME

İşletmelerin demografik değişkenleri, BT kullanımına ilişkin frekans dağılımları, BT kullanımının örgütsel performans üzerindeki etkileri ve ilgili hipotezlerin analizi ile anket sonuçlarının istatistiksel olarak değerlendirilmesi konuları irdelenmiştir.

6.1. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Demografik Özellikleri İle Bilişim Teknolojisini Kullanım Durumlarının Değerlendirilmesi

Bu bölümde çalışanların ve işletmenin demografik durumu ile işletmenin BT kullanımını teşvik etmesi ile ilgili frekans dağılımları şu şekildedir. Eğitim durumlarına göre araştırmaya katılanların 201 kişi (%62.42) ile Lisans eğitimi olan grupta yoğunlaştığı görülmektedir. İşletmelerin çalışan sayılarının ise 230 kişi (%71.42) ile 400 ve üzeri olan grupta yoğunlaştığı, 300-399 kişi olan grubun ise 28 kişi (%8.69) ile en az olduğu görülmektedir. İşletmelerin BT'yi teşvik etme durumu ise 313 kişi (%97.20) ile evet cevabı veren grupta yoğunlaştığı görülmektedir. İşletmelerin BT'nin kullanımının teşvik edilmesinin yüksek olması ise işletmelerin bunu önemseydiğini göstermektedir. Bilişim teknolojisi ve örgütsel performans üzerindeki etkileri üzerinde geçmiş yıllara bakıldığında çok fazla çalışma bulunmamakta olup; Yapılan çalışmaların çoğunda kapsam ve işletme üzerindeki önemi üzerinde durulmuştur. Bu araştırmalarda ise bilişim teknolojisinin örgütsel performans üzerinde olumlu etkilerinin olduğu tespit edilmiştir.

6.2. Bilişim Teknolojisi Boyutlarının Saptanması: Açıklayıcı Faktör Analizi

BT'nin işletmeler üzerindeki etkisinin boyutlarını belirleyebilmek için yapı geçerliği yöntemi kullanılmıştır. Yapı geçerliği yöntemi kapsamında, ölçeğin faktör yapısını belirleyebilmek için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi, 2015 yılında İstanbul ilinde faaliyet gösteren ve gömlek üretimi yapan işletmelerinde çalışan 322 çalışandan elde edilen veriler üzerinde çalışma yapılmıştır. Veriler üzerinde faktör analizi yapılmadan önce verilerin dağılım özellikleri Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiş ve dağılımın normale yakın olduğu tespit edilmiştir (Kalaycı, 2009: 54). Çünkü tanımlayıcı istatistikî analiz sonucunda değişkenlerin ortalaması, medyanı ve modunun yakın değerler olduğu belirlenmiştir. Bu aşamadan sonra yapılan Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett Testleri sonucunda (Kaiser Meyer Olkin=.93.2 Bartlett's Test of Sphericity=4572.233, df=276, p=.000) verilerin faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde şu ölçütler esas alınmıştır.

- Her bir faktörün özdeğerinin en az 1 olması
- Her bir faktördeki maddelerin faktör yüklerinin en az .45 değerine sahip olması
- Her bir faktöre yüklenen maddelerin anlam ve içerik olarak tutarlı olması, buldukları faktördeki yük değerleri ile diğer faktördeki yük değerleri arasındaki farkın en az .10 ve daha yukarı olması (binişik olmaması) dır.

Ölçeği geliştirmek için anketteki değişkenler arasından toplam 24 madde tespit edilmiştir. Ölçeğin boyutlarını belirleyebilmek için temel bileşenler analizi (principal component analysis), Kaiser kriteri (özdeğeri 1'den büyük olan faktörler) ve her faktöre düşen yüksek ağırlıklı değişkenleri minimize etmek için de Varimax dik döndürme tekniği uygulanmıştır. Belirlenen ölçütlere uymayan maddelerin (1, 4, 9, 10, 11, 13, 18, 21) elenmesi ve yinelenen analizler sonucunda ölçeğin iki boyutlu, 15 maddeden oluşan bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Analizler

sonucunda elde edilen faktör yükleri, özdeğerler, açıklanan toplam varyans yüzdesi ve iç tutarlık katsayıları, Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Bilişim Teknolojisi Sistemimin Boyutları

Maddeler	Faktör Yükleri	Özdeğerler	Varsansalar	Cronbach's Alpha
1. Bilgi Sağlama Boyutu		4.921	10.724	.83
Bilgi güvenilirliğini sağlar	0.803			
Bilginin depolanmasını sağlar	0.714			
Raporlamanın düzenli yapılmasını sağlar	0.691			
Verimlilik artışı sağlar	0.565			
Karar almayı kolaylaştırır	0.532			
Hata oranını azaltır	0.506			
2. İş Süreçlerini İyileştirme Boyutu		1.296	8,403	.64
Stok takibini kolaylaştırır	0.801			
E-hizmet (e-ticaret, e-devlet vs) desteği sağlar	0.798			
Ürün/hizmet kalitesini artırır	0.707			
Eskimiş sistemleri yenileyip entegre eder	0.703			
Teslimat süresini hızlandırır	0.661			
İşletme ve şubeler arasındaki koordinasyonu sağlar	0.647			
Rekabet avantajı sağlar	0.627			
Müşteri memnuniyetini artırır	0.616			
Zaman tasarrufu sağlar	0.512			
Açıklanan Toplam Varyans		48.921		

Tablo 1’de görüldüğü gibi analiz sonucunda, ölçekte öz değeri (eigen value) 1’den büyük iki faktör tespit edilmiştir. Bu iki faktörün açıkladıkları toplam varyans, %48.921’dir. Kline (1994, s.15) toplam varyansı açıklama düzeyinin %40’ın üzerinde olmasını, yapı geçerliği için önemli göstergelerden biri olarak kabul etmektedir. Birinci faktörde yük değerlerinin .803 ile .506 arasında, ikinci faktörde .801 ile .512 arasında, değiştiği saptanmıştır. Her bir madde ölçekten çıkarıldığında, alpha katsayısının yükselmediği tespit edilmiştir. Bu maddelerin güvenilirliği değiştirmeyen, ölçeği destekleyen maddeler olduğuna ve ölçekten çıkarılmamaları gerektiği uygun görülmüştür. Varimax eksen döndürme tekniği sonucunda, birinci faktöre bilgi sağlama boyutu, ikinci faktöre iş süreçlerini iyileştirme boyutu, isimleri verilmiştir. BT’nin boyutlarını belirlemede güvenilirlik analizi (Cronbach Alpha) de hesaplanmıştır. Bilgi sağlama boyutunun iç tutarlılık katsayısı alpha: .83, İş süreçlerini iyileştirme boyutunun alpha katsayısı: .64 bulunmuştur.

6.3. Örgütsel Performans Boyutlarının Saptanması: Açıklayıcı Faktör Analizi

Örgütsel performansın boyutlarını belirleyebilmek için yapı geçerliği yöntemi kullanılmış olup; yapı geçerliği yöntemi kapsamında, ölçeğin faktör yapısını belirleyebilmek için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi, 2015 yılında İstanbul ilinde faaliyet gösteren gömlek üretimi yapan işletmelerde çalışan 322 çalışandan elde edilen veriler üzerinde çalışma yapılmıştır. Veriler üzerinde faktör analizi yapılmadan önce verilerin dağılım özellikleri Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiş ve dağılımın normale yakın olduğu tespit edilmiştir (Kalaycı, 2009: 54). Çünkü tanımlayıcı istatistik analiz sonucunda değişkenlerin ortalaması, medyanı ve modunun yakın değerler olduğu görülmüştür. Bu aşamadan sonra yapılan Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett Testleri sonucunda (Kaiser Meyer Olkin=.966, Bartlett's Test of Sphericity=7711.245, df=253.0, p=.000) verilerin faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde şu ölçütler esas alınmıştır.

- Her bir faktörün özdeğerinin en az 1 olması

- Her bir faktördeki maddelerin faktör yüklerinin en az .45 değerine sahip olması
- Her bir faktöre yüklenen maddelerin anlam ve içerik olarak tutarlı olması, buldukları faktördeki yük değerleri ile diğer faktördeki yük değerleri arasındaki farkın en az .10 ve daha yukarı olması (binişik olmaması) dır

Ölçeği geliştirmek üzere anketteki değişkenler arasından toplam 23 madde tespit edilmiştir. Ölçeğin boyutlarını belirleyebilmek amacıyla temel bileşenler analizi (principal component analysis), Kaiser kriteri (özdeğeri 1'den büyük olan faktörler) ve her faktöre düşen yüksek ağırlıklı değişkenleri minimize etmek için de Varimax dik döndürme tekniği uygulanmıştır. Belirlenen ölçütlere uymayan maddelerin (1, 3, 4, 5, 6, 19, 20, 21, 22, 23) elenmesi ve yinelenen analizler sonucunda ölçeğin iki boyutlu, 13 maddeden oluşan bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Analizler sonucunda elde edilen faktör yükleri, özdeğerler, açıklanan toplam varyans yüzdesi ve iç tutarlık katsayıları, Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Örgütsel Performans Boyutları

Maddeler	Faktör Yükleri	Özdeğerler	Varyanslar	Cronbach's Alpha
1. Başarı Sağlama Boyutu		7.225	36.425	.88
BT, örgüt içi iletişimde avantaj sağlar	0.803			
BT, örgütsel veri kaynaklarının verimli kullanılmasını sağlar	0.798			
BT, örgütsel yenilikleri artırmıştır (ürün geliştirme, ISO belgesi vb)	0.786			
BT, iş süreçlerini/yöntemlerini geliştirmesine katkı sağlamıştır	0.681			
BT, işletme maliyetlerini düşürmüştür	0.636			
BT, ciro karlılığını (ürün başına karlılık) artırmıştır	0.622			
BT, işletmenin piyasadaki imajını artırmıştır	0.608			
2. Maliyet Avantajı Sağlama Boyutu		1.12	55.098	.86
BT, işletmenin ürün kalitesini artırmıştır	0.786			
BT, işletmenin toplam karlılığını artırmıştır	0.729			
BT, faaliyet gelirlerini artırmıştır	0.681			
BT, müşterilerin işletmeden duyduğu memnuniyeti artırmıştır	0.619			
Açıklanan Toplam Varyans		51.523		

Tablo 2' de görüldüğü gibi, analiz sonucunda, ölçekte öz değeri (eigen value) 1'den büyük iki faktör saptanmıştır. Bu iki faktörün açıkladıkları toplam varyans, %51.523'dir. Kline (1994: 5) toplam varyansı açıklama düzeyinin %40'ın üzerinde olmasını, yapı geçerliği için önemli göstergelerden biri olarak kabul etmektedir. Birinci faktörde yük değerlerinin .803 ile .608 arasında, ikinci faktörde .786 ile .619 arasında, değiştiği görülmüştür. Her bir madde ölçekten çıkarıldığında, alpha katsayısının yükselmediği görülmüştür. Bu maddelerin güvenilirliği değiştirmeyen, ölçeği destekleyen maddeler olduğuna ve ölçekten çıkarılmamaları gerektiğine karar verilmiştir. Varimax eksen döndürme tekniği sonucunda birinci faktöre başarı sağlama boyutu, ikinci faktöre ise maliyet avantajı sağlama boyutu, isimleri verilmiştir. BT'nin boyutlarını belirlemede güvenilirlik analizi (Cronbach Alpha) de hesaplanmıştır. Başarı sağlama boyutunun iç tutarlık katsayısı alpha: .88, maliyet avantajı sağlama boyutunun alpha katsayısı: .86 bulunmuştur.

6.4. Hipotezlerin Testine İlişkin Bulgular

Sosyal bilimlerde Regresyon Analizleri, bağımlı bir değişken ile bağımlı bir değişken üzerinde etkisi olduğu varsayılan bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin matematiksel bir model ile açıklanmasında kullanılır. Korelasyon analizlerinden farklı olarak Regresyon Analizlerinde bir ya da daha fazla değişkenin (çoklu Regresyon) başka bir değişken üzerindeki etkisini ve yönünü incelemektedir. O nedenle, Regresyon Analizlerinde bağımlı ve bağımsız değişkenlerin belirlenmesi önemlidir. Araştırmada Bilişim Teknolojisi kullanımı bağımsız,

örgütsel performans ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Bağımlı değişkendeki toplam değişimin yüzde kaçının bağımsız değişkenler tarafından açıklandığını bulmak için Regresyon analizinde R^2 değerinden yararlanır. Bu değer tüm değişkenlerin birlikte açıkladıkları varyans oranını verir. R^2 değeri 0 ile 1 arasında değer alır. Değer 0'a yaklaşırsa, modelin veriye uyum göstermediği veya bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişkendeki değişmeyi açıklayamadığı, 1'e yaklaşırsa, bağımlı değişkendeki değişimin, bağımlı değişkenler tarafından iyi açıklandığını gösterir. Ayrıca kurulan Regresyon modelinin anlamlılığını sınamak için **F** (ANOVA) testinden yararlanır. Bu çalışmada bağımsız değişkenin (BT kullanımı) bağımlı değişken (örgütsel performans) üzerindeki etkini belirlemek için basit Regresyon Analizi kullanılmıştır. Hipotezlerin analizlerine ilişkin sonuçlar tablolar ve açıklamaları ile verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmanın Modelinin Hipotez Sonuçları

Hipotezler	Model Özeti			
	R	R ²	F	P
H	.698	.487	487.898	.0016
H₁	.701	.491	516.781	.0032
H₂	.517	.267	228.519	.0000
H₃	.199	.39	113.316	.0001
H₄	.419	.175	106.985	.0000
H₅	.442	.195	328.128	.0048
H₆	.288	.829	453.172	.0000
H₇	.498	.248	161.821	.0000
H₈	.421	.177	109.198	.0000

Tablo 3'de görüldüğü üzere, **H** hipotezi için; model özetindeki R^2 değeri .487 dir. Bu sonuca göre, örgütsel performanstaki değişimin %49'luk kısmı BT'deki değişimler tarafından açıklanmaktadır. ANOVA tablosunun sonucuna göre ise F değerinin, (F=487.898, p<.05) anlamlı olması sebebiyle modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre **H** hipotezi kabul edilmiştir. **H₁** hipotezi için; model özetindeki R^2 değeri .491 dir. Bu sonuca göre, örgütsel performanstaki değişimin %49'luk kısmı BT'deki değişimler tarafından açıklanmaktadır. ANOVA tablosunun sonucuna göre ise F değerinin, (F=516.781, p<.05) anlamlı olması sebebiyle modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmamızın **H₁** hipotezi kabul edilmiştir. **H₂** hipotezi için; model özetindeki R^2 değeri .267 dir. Bu sonuca göre, örgütsel performanstaki değişimin %27'lik kısmı BT'deki değişimler tarafından açıklanmaktadır. ANOVA tablosunun sonucuna göre ise F değerinin, (F=228.519, p<.05) anlamlı olması sebebiyle modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmamızın **H₂** hipotezi kabul edilmiştir. **H₃** hipotezi için; model özetindeki R^2 değeri .39 dur. Bu sonuca göre, örgütsel performanstaki değişimin %4'lük kısmı BT'deki değişimler tarafından açıklanmaktadır. ANOVA tablosunun sonucuna göre ise F değerinin, (F=113.316, p<.05) anlamlı olması sebebiyle modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmamızın **H₃** hipotezi kabul edilmiştir. **H₄** hipotezi için; model özetindeki R^2 değeri .175 dir. Bu sonuca göre, örgütsel performanstaki değişimin %17'lik kısmı BT'deki değişimler tarafından açıklanmaktadır. ANOVA tablosunun sonucuna göre ise F değerinin, (F=106.985, p<.05) anlamlı olması sebebiyle modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmamızın **H₄** hipotezi kabul edilmiştir. **H₅** hipotezi için; model özetindeki R^2 değeri .195 tür. Bu sonuca göre, örgütsel performanstaki değişimin %20'lik kısmı BT'deki değişimler tarafından açıklanmaktadır. ANOVA tablosunun sonucuna göre ise F değerinin, (F=328.128, p<.05) anlamlı olması sebebiyle modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmamızın **H₅** hipotezi kabul edilmiştir. **H₆** hipotezi için; model özetindeki R^2 değeri .829 dir. Bu sonuca göre, örgütsel performanstaki değişimin %83'lük kısmı BT'deki değişimler tarafından açıklanmaktadır. ANOVA tablosunun sonucuna göre ise F değerinin, (F=453.172, p<.05) anlamlı olması sebebiyle modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmamızın **H₆** hipotezi kabul edilmiştir. **H₇** hipotezi için; model özetindeki R^2 değeri .248 dir. Bu sonuca göre, örgütsel performanstaki değişimin %25'lik kısmı BT'deki değişimler tarafından açıklanmaktadır. ANOVA tablosunun sonucuna göre ise F değerinin, (F=161.821, p<.05) anlamlı olması sebebiyle modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmamızın **H₇** hipotezi kabul edilmiştir. **H₈** hipotezi için; model özetindeki R^2 değeri .177 dir. Bu sonuca göre, örgütsel performanstaki değişimin %18'lik kısmı BT'deki değişimler tarafından açıklanmaktadır. ANOVA tablosunun sonucuna göre

ise F değerinin, (F=109.198, p<.05) anlamlı olması sebebiyle modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmamızın **H₈** hipotezi kabul edilmiştir.

7. TARTIŞMA VE SONUÇ

BT' deki hızlı gelişmelerin günümüzdeki modern yönetim bilimlerine uygulanmasının sonucu olarak meydana gelen BT uygulamaları, işletme yöneticilerine ihtiyaç duydukları bilgiyi, doğru yer doğru zaman ve güvenli bir şekilde sunmayı hedeflemektedir. BT sistemlerini; işletmeler büyük ölçekli bir yapıya ulaştığı zaman bilginin işletme içerisinde dolaşımını en verimli bir biçimde sağlamak için tercih etmektedir. İşletmelerin kalite, maliyet azaltma gibi beklentileri için BT kaçınılmaz bir unsur olarak günümüzde uygulanmaktadır. BT'nin örgütsel performans üzerindeki etkileri kendini dikkat çekici bir şekilde göstermektedir. BT çalışanları etkilemiş ve bu da performanslarına yansımıştır. Çalışanların yapacakları işi kolaylaştırmış, dolayısıyla da işletmenin kat ettiği yol fazlalaşmış stratejilerine daha kolay ulaşmıştır ya da ulaşacağını bilmektedir. BT'nin işletmeler üzerindeki etkisinin boyutlarını belirleyebilmek amacıyla açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucu BT faktörleri BT1: etkinlik boyutu, BT2: bilgi güvenilirliği boyutu, BT3: iş süreçlerinin entegrasyonu boyutu, BT4: zaman tasarrufu boyutu şeklinde gruplamalar yapılmıştır. Örgütsel performans faktörleri ÖP1: uzun vadeli getiri boyutu, ÖP2: kâr sağlama boyutu şeklinde gruplamalar yapılmıştır. BT'nin örgütsel performans üzerindeki etkilerinin faktör grupları üzerinde çeşitli hipotezler kurulmuştur. Hipotezlerin sonuçları ve bunlara göre öneriler ise şu şekildedir. Araştırmanın temel **H** hipotezi olan "İşletmelerde Bilişim teknolojisi kullanımının örgütsel performans üzerinde etkisi vardır" şeklindeki hipotez kabul görmüştür. Günümüzde BT araçları performans takip sistemini kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla BT araçlarından elde edilen bilgiler doğrultusunda alınan kararlara bağlı olarak örgütsel performans takibi yapılabilen ve bununda örgütsel performansı etkilediğini yapılan araştırmanın sonucu göstermiştir. Araştırmanın **H₁, H₂, H₃, H₄** hipotezleri kabul edilmiştir. Bu hipotezler BT'nin alt boyutu olan etkinlik boyutu, bilgi güvenilirliği boyutu, iş süreçlerinin entegrasyonu boyutu, zaman tasarrufu boyutunun; örgütsel performansın alt boyutu olan uzun vadeli getirisi boyutu üzerine ilişkilendirilmiştir. Buna göre; BT'nin sağlamış olduğu etkinlik boyutu, bilgi güvenilirliği boyutu, iş süreçlerinin entegrasyonu boyutu, zaman tasarrufuna olan etkisi göz ardı edilmeyecek kadar önemlidir. Günümüzde işletmeler amaçlarına ulaşabilmek için süratli hareket etmek, karar vericiler zaman geçmeden, kaynaklar tükenmeden karar vermek zorundadır. Karar vericiler ise etkin davranmak için elindeki bilgilere göre karar vermek zorundadır. İşletmelerini uzun vadede daha iyi bir noktaya getirmek için kesinlikle stratejiler belirlemesi gerekir. Bu stratejilere ulaşma noktasında işletmeye yarar sağlayacak tüm bunların olması için gerekli yapı oluşturulmalıdır. Hipotezlerimizde bunu doğrulamaktadır. Bu konuda önerilen ise; işletmelerin BT'yi kullanmaları, uzun vade'de yeni imkânlar, yeni iş ilişkileri kurmasında büyük katkılar sağlayacağını araştırmaların çoğu göstermiştir. BT tüm işlemlerin uzun vadeli planlama işlemlerinde yardımcı olacak işletmenin her anlamda büyümesine yön gösterebilecektir.

Araştırmanın **H₅, H₆, H₇, H₈** hipotezleri kabul edilmiştir. Bu hipotezler BT'nin alt boyutu olan etkinlik boyutu, bilgi güvenilirliği boyutu, iş süreçlerinin entegrasyonu boyutu, zaman tasarrufu boyutunun; örgütsel performansın alt boyutu olan kâr sağlama boyutu üzerine ilişkilendirilmiştir. İşletmelerin ürün ve hizmetlerini yaparken elde edeceği kâr'ı hesap etmesi gerektiği kaçınılmazdır. Bunlarda çağımızda en son BT kullanılarak ürünler üzerinde uygulanmakta dolayısıyla maliyeti etkilemektedir. Kâr'ın sağlanması için maliyetlerin kontrol altına alınması yanında etkinlik boyutu, bilgi güvenilirliği boyutu, iş süreçlerinin entegrasyonu boyutu ve zaman tasarrufu boyutu dikkat çekici şekilde önemlidir. Hipotezlerimiz de bunu doğrulamaktadır. Bu konuda önerilen ise; işletmelerin BT'yi kullanmaları kâr sağlama açısından çok ciddi getiriler sağlayacağı BT'nin uygun kullanımı sonucunda faydaları bilinmektedir. Kâr sağlanması için alışılmışın dışında teknolojiler takip edilmelidir. Çünkü BT her geçen gün baş döndürücü şekilde kendini yenilemektedir. Yapılan bu araştırmanın sonuçları önceden yapılan araştırmaların sonuçları ile karşılaştırıldığında; sonuçların bire bir değilse de birbirine yakın bir benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar Frekans, Regresyon, ANOVA analizleri için geçerlidir. Önceki ve bu araştırma da bilişim teknolojisi sisteminin boyutlarının örgütsel performans üzerinde olumlu etkilerinin olduğu kendini göstermektedir.

KAYNAKÇA

Akın, Ö. ve Çolak, H. E. (2012). "İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamalarıyla Örgütsel Performans Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma". Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2.(2), 85-114.

- Altunoğlu, A. E. ve Doğan, B. (2014). “Bilgi Yönetimi, Çevre, Teknoloji ve Örgütsel Performans İlişkileri. İnternet Uygulamaları ve Yönetimi”, Hakemli Süreli Bilimsel Dergi, 5.(1), 21-37.
- Bilge, A. ve Özilhan, D., Tekin, M., Yıldız, M. ve Zerenler, M. (2005). Bilişim Teknolojileri Kullanımının İşletme Performansına Etkileri: Lojistik Sektöründe Bir Uygulama, İstanbul ticaret Üniversitesi, V. Ulusal Üretim Araştırmaları Sempozyumu, 25-27 Kasım - İstanbul.
- Bülbül, H. (2003). Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Ürün ve Süreç Yeniliği: Bilişim Teknolojileri Uygulaması, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Elep, A. (2008). Bilişim Teknolojileri Yatırımının Şirket Performansına Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze.
- Ekinci, H. (2006). “Bilgi Teknolojilerinin Rekabet Açısından Önemi ve Değişim Yönetimindeki Etkilerine İlişkin Yöneticilerin Algılarını Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma.” Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1.(11), 54-70.
- Eren, Ş. M., Kaplan, M. (2014). “Kurumsal Yetkinliklerin Örgütsel Performans Üzerindeki Etkileri: Üretim Firmaları Üzerine Bir Araştırma”, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, (40), 175-192.
- Gates, B. (1999). Önümüzdeki Yol, Esra Davutoğlu ve Alper Erdal (Çev.), Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Grossman, H. J. (1995). The End of Delegation-Information Tehnology and The CEO, Harvard Business Review, Sep-Oct.
- Hunt, G. J., Schermaehorn, J. R., Osborn, R. N. (1994). Managing Organizational Behavior, John Wiley & Sons Inc, New York.
- Kalaycı, Ş. (2009). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayınevi: Ankara.
- Kanbir, H. (2004). “Yeni Bir Rekabet Gücü Kaynağı Olarak Entellektuel Sermaye ve Organizasyonel Performansa Yansımaları”, Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi, 1(3), 77-85.
- Karahoca, A., Karahoca, D. (1998). Yönetim Bilişim Sistemleri ve Uygulamaları, İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Kline, P. (1994). An Easy Guide To Factor Analysis. New York, NY: Routledge.
- Koçyiğit, M. (2010). Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde (KOBİ) Toplam Kalite Yönetimi (TKY) Kritik Faktörlerinin Örgütsel Performans Üzerindeki Etkileri: İzmir İlindeki Gıda İşletmelerinde Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Malanchuk, O. ve Zarret, R. N. (2005). “Who’s Computing? Gender and Race Differences in Young Adult’s Decisions to Pursue an Information Technology Career”, New Directions for Child and Adolescent Development, (110), 65-84.
- Özdemir, L. (2009). Yönetimde Bilişim Teknolojisi Etkinlik Sistemi Üzerine Bir Araştırma, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Palaniswamy, R., Taylor, F. (2000). “Enhancing Manufacturing Performance With ERP System”, Information Systems Management, 17(3), 37-41.
- Tahirov, A. (2008). Türkiye ve Azerbaycan daki Küçük ve Orta Boy İşletmelerde Bilgi Yönetimi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Turan, A. H. (2009). “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde (KOBİ) Bilişim Teknolojileri (BT) Örgütsel Rekabetçi Stratejileri ve Başarım İlişkisi”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(3), 105-122.
- Yiğit, İ. (2010). Çeşitlendirme Stratejisi Örgütsel Performans İlişkisi: İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında Kayıtlı Olan İşletmeler Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.